

MAGDOLNA, VAGY A FÖLTÁMADÁS

Írta Jean de Beer

Jean de Beer a francia PEN Club főttkára; több kötet elbeszélése, színműve, rádiójátéka jelent meg. Legutóbbi, nagy érdeklődést keltezt kritikai munkája 1963-ban: „Montherlant, vagy az ember, akit megszállt az Isten.” Három fölvonásos drámája, a „Magdolna, vagy a föltámadás” 1965 tavaszán hangzott el a francia rádióban. Szemelvényünk a harmadik fölvonás elejéről való.

Betániában vagyunk, Magdolna házában, húsvét hajnalán. Az apostolok szétszóródtak, a tanítványok eltűntek. Itt most a legbizalmasabb hívek vannak együtt, s egyben a leginkább kompromittáltak, Péter, János, Jakab; együtt töltötték a szombatot Magdolnánál és testvérénél, Lázárnál.

Mikor a játék elkezdődik, Lázár gyorsan beengedi Jánost; utána nyomban belép Péter és Jakab. János alig húsz esztendő fiatal, Lázár nyájas, szelíd kereskedő, mintegy harminc éves; Jakab vele egyidős, Péter valamivel fiatalabb.

LÁZÁR: Ül le, János. Nem vagy éhes? Most már szabad enni.

JÁNOS: Köszönöm. Már ettem pár falatot.

JAKAB: Találkoztál valakivel, ilyen kora reggel?

JÁNOS: Jártam a piacon. Korán kezdik...

PÉTER: Ott sok mindent meg lehet tudni.

JÁNOS: Egyik-másik kereskedő megismert. Adtak pár szem gyümölcsöt.

PÉTER: Vannak még barátaink.

LÁZÁR: Mi újság?

JÁNOS: Keresnek minket. Elsősorban téged, Péter. Az öröket, akik futni hagytak, megbüntették. És úgy hírlik, a Sanhedrin kínos fogadtásban fogja részesíteni Józsefet.

LÁZÁR: Barátunkat, az Arimathiait? Miért? Igazán nem lehet a szemére vetni valakinek, ha megadja felebarátjának a végtisztességet.

JÁNOS: Hajtóvadászatot rendeznek mindenki után, aki csak valamenynyire is Jézussal tartott.

JAKAB: El fognak bánni velünk. Mindig sejtettem, hogy nem lesz jó vége a dolognak. De hiába óvakodtam, végül mégis én iszom meg a levét.

JÁNOS: Hagyd, Jakab. Ez most nem a szemrehányások ideje.

LÁZÁR: Inkább figyeljünk Jánosra. Új hírei vannak.

JÁNOS: A legnagyobb hír az, hogy a Sanhedrin hamarosan összeül. Azt állítják, József elárulta, Pilátus pedig fölültette őket. Megpróbálják az egész ügyet nemzeti sérelemmé dagasztani. A másik újság pedig, hogy Nikodémus... Emlékeztek Nikodémusra?

JAKAB: Az se nagyon dicsekedett az ismeretségével, és ügyelt rá, hogy titokban maradjanak a kapcsolatai.

JÁNOS: Ha tétovázott, jóvátette. Elment Józsefhez, és együtt vették meg a telket, ahol majd fölállítják a végleges sírt.

PÉTER: *hirtelen fölfigyel és elkomolyodik.* A végleges sírt? Hát ők is azt hiszik, hogy mindennek vége? Hogy nem tér vissza soha többé?

JAKAB: Engem mindenki másnál jobban megrázott a halála; de ami megtörtént, az megtörtént, és ezzel mindennek vége. Mindig tudtam, hogy kudarcba fullad a dolog, de ilyen véres kudarcra mégse számítottam. Most aztán mi mást tehetnénk, mint hogy hazamegyünk, vissza a munkánkhoz, és folytatjuk, ahol abbahagytuk.

PÉTER: Neked is ez a véleményed, János?

JÁNOS: Nekem egyáltalán nem ez a véleményem. Én, ha egyszer döntöttem valami mellett, ki is tartok mellette.

PÉTER: Szóval nem tagítasz?

JÁNOS: *megdöbbenve.* Miért? Talán...

PÉTER: Nem. Én sem.

JÁNOS: Te vagy a fejünk!

PÉTER: Igen. Én vagyok a fő. Amennyiben Jézus nem tér vissza. Mi a kötelességem?... Igen, pénteken féltém; fejjel mentem a falnak, nehogy úgy lássék, mintha kereket akarnék oldani; meg aztán nem gondoltam, hogy idáig fajulnak a dolgok. Most már tudom, mi a félelem; és most már soha többé nem fogok félni.

JAKAB: Ha vállalod, hogy Jézus helyett a fejünk légy, azért vállalod, mert nem hiszel Jézus visszatérésében!

JÁNOS: Péter! Hiszed, hogy föltámad halottaiból?

PÉTER: Teljes erőmből.

JÁNOS: Ha hirtelen azt mondanák, hogy az ajtóban áll és tüstént belép, mégcsak meg se lepődném. De addig is, amíg visszatér, kell valamit csinálnunk.

PÉTER: Mit?

JÁNOS: Újra kell kezdeni.

PÉTER: És a többiek?

JÁNOS: A legtöbben itt vannak a közelben, és csak a te intésekre várnak. Mátéval az imént találkoztam a piacon. Ő is hírekért járt ott, akár csak én; Nikodémus magánál tartotta éjszakára.

PÉTER: Mi a szándéka?

JÁNOS: Elég kényes helyzetben van: ő vezette a naplónkat, és ez nemcsak becses dokumentum, de kompromittáló is.

JAKAB: Semmisítse meg! Még valamennyiünket bajba kever vele!

JÁNOS: Azt ajánlottam neki, keressen kapcsolatot veled, és hozza ide az írásokat.

JAKAB: Elment az eszed?

PÉTER: Jól tetted. Remélem, Lázárnak sincs kifogása ellene, hogy munkánk és történetünk lényegét itt őrizzük?

LÁZÁR: Ellenkezőleg! Én meghaltam, és most élek. Mi lehetetlen annak, aki holtából életre kelt?

JAKAB: Téged életre keltett. De őt magát azért mégis elítélték, mint akármilyen más bűnöst.

JÁNOS: De ki ítélte el?

JAKAB: A Sanhedrin. Az a testület, amely a megszállás alatt mégiscsak menti, ami még menthető. Nélküle már régen közvetlenül Róma uralma alatt volnánk.

JÁNOS: Méo is a Sanhedrin szolgáltatta ki a római igazságszolgáltatásnak.

LÁZÁR: Idegent hívott bírának vallási vitáinkban!

JÁNOS: És nyomást gyakorolt a kormányzóra, hogy ítélje halálra! Mert Pilátus nem akarta!

JAKAB: Még Heródes is nevetett a királyságán!

JÁNOS: De ő is elengedte. Egyedül a Sanhedrin akarta a halálát. Különben mindegy, majd meglátjuk. Egyedül Júdás nem fogja meglátni már.

LÁZÁR: *ünnepélyesen.* Nem, János, ne ejtsd ki ezt a nevet a házamban. Viselője megérdemli, hogy követ kössenek a nyakába...

PÉTER: Nem a mi dolgunk, hogy ítéljünk fölötte.

JÁNOS: Különben sem várta még az ítéletünket. Mátétól tudom, hogy még péntek délután fölakasztotta magát.

LÁZÁR: Szép kibúvó!

JÁNOS: Jézus megbocsájtott volna neki.

LÁZÁR: Jézus megbocsáthat neki, mi nem. Részünkről árulás lenne.

JÁNOS: Én főként azért haragszom rá, mert kétségbeesett. Még a Mester halálát sem bírta megvárni!

PÉTER: Furcsa ember volt. Nagyon furcsa ember.

LÁZÁR: Túlságosan szerette a pénzt. Igazán nem viselkedett szépen, amikor a múltkor Magdolna, fölindulva mindazon, amit átélt, s amit látott és hallott, hódolni akart a Mesternek... Én már akkor átláttam rajta.

PÉTER: Dehát Máté is pénzzel dolgozik...

LÁZÁR: Az más. Máté csak kezeli a pénzt, neki csak átmegey a kezén a pénz. De Júdás mohó volt, kapzsi, fősvény...

PÉTER: Az igazat megvallva én is túlzásnak találtam, hogy olyan drága kenettel mossa meg a lábát...

JÁNOS: Jól tette, amit tett. Tíz üveg illatszert is kevés lett volna a tisztelésére.

PÉTER: Nem kell pálcát törni azok fölött sem, akikben fészket ver olykor a kétely. Nem ők a legkevésbé szilárdak; és sok ragaszkodónál hívebben tudnak ragaszkodni. A te korodban. János, még nem kételkedik az ember, és ez nagyszerű; de ott van például József és Nikodémus: akárhogyan kételkedtek, ezekben a nehéz órákban mégis bennük volt a legtöbb hidegvér, és végtére a legtöbb bátorság is.

LÁZÁR: Kár, hogy nem előbb voltak bátrak.

PÉTER: Megakadályozni akkor se tudtak volna semmit; és ha eltűntették volna őket az útból, most rajtuk se segíthetnének. A Mester arra tanított minket, hogy a tizenegyedik óra munkását se becsüljük kevésbé, mint azokat, akik már hajnalban munkába álltak.

LÁZÁR: József és Nikodémus... Ami őket illeti, abban alighanem igazad van. De itt vagyok én: nekem aztán igazán előbb kellett volna színt vallanom!

PÉTER: Te majd ezután leszel a szolgálatunkra, Lázár. A te házad lesz a mi első otthonunk. A fa, ha egyszer tűzre vetették, elég; és ne felejtse el: kell fa a holnapi, holnaputáni tűzre is!

Kopogtatnak. Mind összerendeznek. Péter nyugalmat erőltet magára.

PÉTER: Lázárhoz. Nyiss ajtót. Te vagy a házigazda.

Lázár az ajtóhoz megy, kikémtel, megnyugszik.

LÁZÁR: Magdolna. Lépj be, Magdolna.

Magdolna belép, szinte beesik a terembe, dűltan, lihegve, mint akit üldöznek, mint aki sokáig jutott.

LÁZÁR: Honnét jössz?

MAGDOLNA: Jeruzsálemből.

LÁZÁR: Jeruzsálemtől ideig egyfolytában szaladtál?

MAGDOLNA: Nem. De nem bírok magamhoz térni... Föltámadt.

A többiek eddig várakozással figyelték, most megmerednek, mintha megkövültek volna. Magdolna észreveszi szavai hatását; óvatosabban:

MAGDOLNA: A sír mindenestre üres.

Hosszú csönd. Végül is Lázár szólal meg, kissé idegesen.

LÁZÁR: Mit láttál? Mondd el, mit láttál! Egyedül voltál?

MAGDOLNA: Szalome is velem volt, Szalome is látta.

PÉTER: Tudod, hogy ezen a híren áll a mi egész küldetésünk. Gondold meg, mit beszélsz, és semmi olyasmit ne mondj, amiben nem vagy biztos.

MAGDOLNA: Szalome aggodalmaskodott az úton. Olyan nehéz a szikla, hogyan hengerítsük el az útból? Majd megkérjük az öröket, mondtam; de ő csak zsémbelődött, és csak támolygott a rossz lábaival; én meg, ahogy közeledtünk, előre szaladtam... Se örök, se senki... A kő elhengerítve... Emlékeztek József kertjére, nem lehet eltéveszteni. Az olajfák, aztán a sír... Mentem előre, ott álltam a sírnál... Üres volt!... És akkor, ahogy döbenten a sírboltba meredtem, valaki a nevemen szólít. Az a hang, azt nem lehetett nem megismerni: az csak a Mester hangja lehetett. Nem akartam megfordulni, nehogy semmivé váljek; de valami kényszerített rá, és mégis megfordultam. Egy férfit láttam, egy ismeretlen férfit. Azt gondoltam: a kertész. Akkor megint a nevemet mondta. Abban a pillanatban ráismertem. Mester! — kiáltottam és a földre borultam. Mire fölocsúdtam és fölnéztem, eltűnt.

JAKAB: És Szalome?

MAGDOLNA: Ott talált sápadtan, félájultan, örömben és boldogságban. Nézd! — mondtam, és a sírra mutattam. És ő is látta, ugyanúgy, ahogy én, hogy a sír üres. Akkor futni kezdtem, teljes erőmből, hogy meghozzam nektek a hírt. Tartsatok eszelősnek, mondjátok, hogy álmot láttam: de a sír üres. És aki pénteken meghalt a kereszten, ma hajnalban élő hangján a nevemen szólított. Engem, Magdolnát, legkisebb szolgálóját. Hogy első tanúja legyek a Föltámadásnak...

Szegedi Gergely fordítása

EMBEREK

A völgy színültig telt sűrű éjszakával; a pince asztaloknál egybemosódtak s megvillantak az arcok az égő szénacsomók fényében; kés, pohár csörgésbe nóta vegyült; a csillagokig lebbentek az árnyak: — s dobok perdültek őserőben, fekete harcosok falták a megölt ellenség húsát; extatikus tömegtánc kísérte az áldozatul díszített szüzeket. Csend lett. S tábortüze mellett Hannibál ült vezérei közt, Napóleon főzte ki tervét a holnapi mérszárlásra; inkvizitorok szent törvényszéke küldte máglyára eretnekeit. — Nem, mégis, ahogy magasabbra csapott fel a láng, s az arcok füzére újra ismerős lett, ahogy ették a húst, sajtot, kenyeret s egymásra köszöntve nyelték a bort s a füstszagú hús levegőt: emberi otthon meghittsége derült és ünnepek édes, szíveket oldó éneke csendült fel körülöttem a szőlős balatoni lankán.

Az embernél nincs félelmesebb: vérszomjú vadaknál szörnyűbb, képzelet, ész ad célt s eszközt neki; isten előtt tép élő szívet az obszidiánkés; higiénikus nagyüzem foszlat füstbe ártatlan milliókat; — de másra vetett